

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

ha- Boneh

Lemberg, Shanah 1 (1904) ; damit Erscheinen eingestellt

משה יונש.

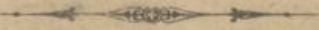
[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12870](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12870)

אותן על דעת אבותיהן, הכל חפשי, הכל מותר, הכל שרוי, אין כאן לא רגש בושה, ולא רגש צניעות, — אוקיינוס של דמעות כבר נשפך מעיני האבות התמימים והאמות התמימות מהם בסתר ומהם בגלוי, הללו בוכים והללו בוכות, על הכנות השחצניות ההולכות נתיבות עקלקלות, ומיטות חרפת עולם עליהם ועל משפחתם, הבנים יאכלו בוסר ושני האבות תקחינה, ועולם „המדות“ של היהדות שמש ומשועמם... —

ובמי האשם תלוי? — מי הביא את בת אומתינו למצב נורא כזה? גם בזה נראה יד ההשכלה החדשה אשר רבים מבני ישראל זנו אחריה, ובפרט בדור האחרון אשר סופריה השריצו למאות ולאלפים סיפורים ורמנים מלאים ענבים וזמה, וכתבי עתים וימים, שבועיים, חדשיים, שנתיים, כלם מכונים את פניהם כלפי העם להשכילם ולהרחיחם ברוח האיירופאי, וכלם מנבלים את פיהם בנאוה וכזו לדבר עתק ולעפר בעפר על כל הגדול בתורה וביראת חטא, אין אף הגה קל ולחש קטן בכל „האין סוף“ של הספרות הזאת להזכיר את הקורא כי נחויך ודרוש הוא גם „ליראה את השם הנכבד והנורא“, ואין בית אשר לא יהיו שם קוראים וקוראות הרברים האלו, וסופרי ההשכלה הזאת חשו גם לתקנתן של בנות ישראל העניות והיושבות בשפל שעפי רוב אינן נזקקות לשום לשון כי אם לשפת יהודית המדוברת שנקראת „זשארנון“ ויצרו ובראו מתורגמנין וסופרים זארגאניסטיים, למען תוכלנה גם השפחות שבבית, המבשלות לדעת מה היא, ומה חייה, ומה הזמן דורש ממנה? — והן חמה הן לבני ישראל בדבר פעור, להכניס בהם ארם, לעורר בהם התאוות הנמכות והסוסיות, להוסיף נכורה לאל זר שיש בלבו של ארם, ולחדש בהם את הוזהמא שפסקה מהם בעמדם על הר סיני, — יש ויש עוד סבות ועלות המרוכות בעקב סבות אחרות כאופן בתוך האופן, ולא פה המקום לפורטן, חפצתי אך להראותכם את האמת המרה כי גברה מאד בקרבנו „שחיתות המדות“ — ואנחנו יורדים מטה תחת אשר היה עלינו לעלות מעלה.

בבקשה מכס רבותי הקוראים: הן אמרתי לדבר עוד על התיח שבדורה, על הסופרים, ועל הצעירים, הציונים והלאומיים, ויש בזה בר נרחב לברר כמה וכמה שאלות המנסרות ברקיע היהדות בזמנינו — אך צר לי מאד כי החיקא לי שעתא ואי איפשר לי לכתוב דברים בכנות הלב, כי אנכי הכותב אינני סופר שספרותו אומנותו או התפארותו כי הנני יהודי פשוט וישב עיר קטנה, וכרוב אחי בני עמי הנני סוחר ואחי ננוע כל היום לבקש טרף ופרנסה, וכדרך התגרים הנני מוקף בחבילי טרדין ואך לפרקים הנני לבלר יוצא בקולמוסו, ולכן אתכם הסליחה, הן פרעתי לכם החצי או פחות מחצי אייך בימים הבאים אשלם את הניח במוטב.

נעמרוב, סוף אדר תרס"ג. בן יעקב

(ב"ה) שנוי השם.

רב הונא בשם בר קפרא אמר, בזכות די דברים נאלו ישראל מסצרים, שלא שנו את שמם וכו', ראובן ושמעון נחתין, ראובן ושמעון סלקין, [מדרש רבה ויקרא ל"ב, שיר השירים י"א.]

עד כמה סלפה ההשכלה המזויפה את ארחה בימינו אלה, ותבחר לה דרך עקלתון בכל דברי רואים אנחנו גם בזה, והוא „שנוי השם“ מחלה רעה ומשכלת כזאת, פרצה בימינו אלה במדה

זר זמן, מהם צרות לבות זיסה להוליד גיהוליסטיות מהם יתחזקו ק ודרין, כל ישראל אף ולו, — זאת לוקסוס, — גי... אוי: מלוכלכות הנני אנוס זה ומצאתי זה בת סלך זה הומיה בה חכמים, זו משולה רוב קנאה הם שמרו ... בכל אמר „מה אלו כנגד „משפט יישה את יא לראות זן פתוחים נדבר על האלו, כרי זויקי בתי שלחם, נשתברו ה לכרבי חתם, הם בוענאסר שמנדלת לים, — פרועות שות על עעבירות

נפרזה מאד, בין צעירי המשכילים המחליפים שם קדש מחצבתם
 ובשמות נכרים ישפיקו, וכל מתמשכיל חסר דעת, השם שמו
 מארזיץ יאמר, כי נאה לו יותר מן שמו האמיתי „משה“ או
 יתבושש בשמו של „אהרן“ ויחליפנו בשם ארקאדי או ארגולד;
 מי ישא ויספור את שמות העברים אשר המה מחליפים בשמות
 נכרים, כמו שם יצחק לאיגנאטיץ או איסאק. מרדכי לשם מארק
 או מארמיץ שמעון סימיאהן, לוי ליאהן יוסף יועפף, בל אשא את
 שמותם על שפתי כי תקצר היריעה מלהכילם: השמות אשר בהם
 יתפאר ישראל מדור דור גם המה בין לילה כליל יחלופו והיו
 בלא היו? כי חותרים חתירה להחליפים ולהמירם בשמות זרים,
 שיהיה מבטאם קרוב למבטא צרפתי אשכנזי או רוסיא; ובשמות
 רועי בהמה דקה או רועי חורים מילדי נכרים, יתהדרו ויתפארו
 בהם יותר מבשמות אבותינו הקדושים! אוי לאותה בושה, כי
 מחליפים העברים את שם קדש מחצבתם, בשמות אשכנזים,
 רוסיים, מאדארים, ובושים בשמות אבותינו הקדושים!

וגדולה מזו. שהם עושים ואינם יודעים מה עושים, ועל שום
 מה, כי את מי ירמו? ודעת מי יגנובו? האם בני דת השלשת לא
 ירגישו בהם שהם יהודים? האנשים האלה אף להם ויריחון, ואם
 המתמשכל הצעיר אשר בזה את שמו העברי, ויתלבש בעשרה
 שמות נכרים ככל העולה על רוחו, הנה הנוצרי כרגע יסיר את
 המסוה אשר בה כסה את יהדותו, ואמר כיון שהאיש הזה לבו
 נוקפו ומתבייש ביהדותו, אות הוא, כי היהודי כלי מלא בושה
 וכלמה, ונמצא שמלבד שלא עשתה מחשבתו פרי; אלא שעוד
 יתבייש וינחל קלון ממעשיו ותחבולותיו, אולי ידמו הצעירים האלה
 כי בשנותם את שמותם ישתררו על אחיהם ויפסעו ברגל גאווה
 עליהם, גם בזה ישגו מאד, כי הכל יודעים את התורה הזאת,
 ואנחנו נכונים לרוק בפניהם ולבטלם בהבל פיננו, אל נא אחי אל
 נא תרעו, אם כי שנוי השם הוא מדברים של מה בכך אצלכם
 ככל זאת יוכל הלילה השנוי הזאת להיות אבן פנה לשנוי המעם
 לגאולה ולתמורה להתבוללת היא האסמולאציא הארורה!

לבו נא ונוכחה אחי הצעירים, התבוננו נא היטב, ותנו תודה
 כי אף אם תקראו בכל השמות ככל העולה אל רוחכם, אף
 בשמות שרי מעלה מנוסמרים, לא תנצלו ביום זעם מעם הארץ
 מחמת המציק, ... ולמכה ולהרפה ולמשיסה, הנכם יהודים גמורים
 ככל המון ב"; ... כאשר יורנו הנסיון, וישראל אעפ"י שהטא ישראל

הוא, לכל חוקת העמים ומשפטיו לעם ישראל; כבר אמרו חז"ל, כל המשנה ירו על התהתונה! עשו לכם כטוב בעיניכם בשמות בנויי המשפחה (פאמיליע), אשר על הרוב לקוחים המה מהאשכנזים או שארי העמים, אבל בשם העיקר, שם העצם, בשמות אשר קראו אתכם בעת נחתם בבשרכם אות ברית קדש, בריתו של אברהם אבינו ע"ה, אל תשלחו יד!... וחלילה לשנותם ולנשלם מנחלתנו! שוטטו בכל מרחבי התבל, וראיתם לאומים שונים, תוגרי, פרסי סערבי, או אשכנזי, נסו נא לומר להתוגרי או הערבי שיחלוף את שמו עבדיל-רחמן או סעיר-מחמעדי לשם איוואן או סטעפאן, הישמע לקולכם? ואף גם בעמי אירופא שלכלם בדרך כלל דת אחת להם, לא יחליף האשכנזי את שמו ווילהעלם או פרידריך, לשם רוסיא או צרפתי. ומדוע זה אחי תחליפו כלבוש את שמותיכם העברים בשמית זרים? ! למה תחכו להקרא בשמותיכם היהודי עד עת פקודת כל אדם יפקד עליכם, עת תבואו דומה אלי קבה, או כאשר יתפללו בעדכם תפלת ההשכבה, תפלת „אל מלא רחמים“ לטובת נשמתכם בעולם המנוחה. רק אז תזכרו בשמות העברים, לקים מה שנאמר בדברי נעים זמירות ישראל, דוד המלך משיח אלהי, „קראו בשמותם עלי אדמות“ כלומר רק אותקראו בשמות העברים בעת אשר המות יניף חרמשו עליכם ושת קציר לכם ולמעצבה אלי קבר תשכבון! יעקב אבינו ע"ה כאשר בירך את בני יוסף את מנשה ואפרים, אמר בברכתו: המלאך הגואל אותי מכל רעה יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וכו', הרי שברכם שיקראו בשמות אבותינו הקדושים לא בשמות נכרים! זה לשון המדרש רבה (ויקרא ל"ב שיר השירים י"א) רב הונא בשם בר קפרא אמר בזכות ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים, „שלא שנוי את שמם“ וכו' ראובן ושמעון נחתו, ראובן ושמעון סלקין, ולא הי' קוראין לראובן רופים, ולשמעון לוליני ולבנימין אלכסנדרים, וכו'!

חדלו לכם אחים יקרים מאורח גלוז כזה, להתדמות בשמותיכם לנכרים, כי ההתדמות יש בו גם איסור לא תעשה מן התורה, משום ובחוקותיהם לא תלכו, כמבואר ברמב"ם ז"ל הלכות ע"ז פרק י"א, אין הולכין בחוקות העכו"ם ולא מדמין להן, שנאמר ולא תלכו בחוקות הגוים, ונאמר ובחוקותיהם לא תלכו, הכל בענין אחד הוא מזהיר שלא ידמה להן. עכ"ל של הרמב"ם ז"ל! וכן מבואר זה היטב בספר „החינוך“ מציה רס"ב וזה לשונו, שלא

מחצבתם
זשם שמו
משה" או
ארנולד;
בשמות
ום מארק
אשא את
אשר בהם
לופו והיו
זות זרים,
ובשמות
ויתפארו
ושה, כי
אשכנזים,

יעל שום
לשת לא
זון, ואם
בעשרה
זיר את
זה לבו
בושה
שעוד
האלה
גאווה
הואת,
חי אל
אצלכם
הטעם

תודה
ה, אף
הארץ
מורים
שראל

ללכת בחוקות העכו"ם, שנאמר ובחוקותיהם לא תלכו, ונכפל זה
 הלאו במקום אחר במלות אחרות, שנאמר השמר לך פן תנקש
 אחריהם, שלא תדמה להם ותעשה כמעשיהם וכו', משרשי המצוה,
 כדי להתרחק מהם ולגנות כל הנהגותיהם, ונוהגת בכל מקום
 ובכל זמן בזו"ג, והעובר על זה ועשה שום דבר להדמות אליהם
 חייב מלקות, והמתרחק מהם וישים כל לבו ומחשבותיו אל השי"ת,
 נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ עכ"ל של החינוך ז"ל! ע"ש כ"ז
 באריכות! ל"ג בעומר תרס"ג.
 קאמניץ פודולסק רוסלאנד.

משולם זוסיא כהנא

נכד הרב המאוה"ג ה"ר חיים הכהן ז"ל אבד"ק דינאָוויץ,
 נ"ן ונכד לרב האי גאון בקש"ת ה"ר ישראל חריף מסאטניב
 זצק"ל, בעהמ"ח ספר עטרת ישראל ותפארת ישראל.

אל ישראל ואל רבנן!

אם כל העמים יכבדו מכל יתר סגלותיהם הלאומיות, ביותר
 את ספרתם, יעלו כל גאותם וגאונם, עד כי גאונם הלאומי יצמצמו
 כמעט רק בה ובשפתה, ועדיהם נכונים המה לבוא באש ובמים,
 לא רק למען הצילה מיד זרים לבל יחללוה, כ"א גם לפלס לה
 נתיב בין אלה אשר לא יבואו בחוגה, לשים לה מהלכים בכל
 הארץ, כאשר נראה עתה רוב הכתות והמפלגות בבית ועד המדינה
 אשר נבחרו כל אמה ולשון יתאמצו כי לשפתם תהי' משפט
 הבכורה להנהיגה בתור שפת הארץ, ובגלל זה ריב ומצה בבית
 המחוקקים, ונכונים הנבחרים לותר על זכויות וקנינים חומרים הרבה
 למען הצל רק הקנין הרוחני היחיד הזה; הנה יאתה לנו עם בני
 עם הספר ללבוש עטרת גאות ספרותנו, להשתדל בכל יכלתנו
 לתת לה מהלכים — אם אין לאל ידינו מחוץ לחוגנו — לכה"פ בחוגנו
 אנו ביתר עוז כי בעוד אשר ספרת העמים היא רק פרי רוח ועט
 סופרים פרטיים, הנה ספרותנו אחוזה ודבוקה בדתנו הקדושה אשר
 נתנה לנו מאת צורנו ע"י נביאו נאמן ביתו, וספרתנו ודתנו חד
 היא! ולא הרי ספרת העמים — ספרותנו אנו, כי באמרנו "ספרותנו"
 כוננתנו אל הספרה הביבלות והתלמודית כי היא הספרה הראשית
 אשר ממנה תסתעפנה כל חלקי ספרתנו, בהיותה בסיס נכון לקיים